فقه هوش مصنوعی ای هوش مصنوعی به مثابه موضوع فقهی

در جلسه قبل یکی از آقایان سؤالی را مطرح کردند؛ فرمودند: «حال که صحبت ضمان هوش مصنوعی است می‌توان گفت فقه میز، فقه صندلی و ... . اگر میزی شکست و شخص آسیب دید، چه کسی مسئول است؟». عرض کردم که اگر رنگ حقوقی پیدا کند، مانعی ندارد. میز شکسته و کسی هم آسیب‌دیده است، خُب روی مبنای استیناف که عرض کردم، آن الگوریتم ضمانات فقهی کاملاً جاری است. یعنی شما راحل را بررسی می‌کنید و می‌بینید شکستن میز و اینکه صدمه دیدن کسی بر آن مترتب شده، مستند به چه کسی است. وقتی استیناف سر رسید - با مراتب عرضی و طولی که داشت - ضمان هم سر می‌رسد. استیناف هم عرضی بود و هم طولی بود. تسبیب و مباشرت، استیناف طولی را شکل می‌داد که بر محور اقوائیت بود. اقوائیتی که منافاتی با توزیع ندارد. حال فروعاتش که بعداً پیش می‌آید، می‌بینید. وقتی می‌گوییم استیناف طولی است یعنی در طول هم چند نفر مسئول هستند اما اینکه بعداً یکی از اینها به نحو صفر و یک، مسئول باشند، ملازمه‌ای ندارد؛ یعنی شما می‌توانید ولو طولاً توزیع کنید. یعنی توزیع پذیری استیناف با طولیتش قابل جمع هستند. این برای مطالبی که هفته قبل صحبت شد. همچنین فرمودند: کسی ژن را مهندسی کرد و یکی امری بر کار او مترتب شد، آیا ضمان هم در اینجا مطرح می‌شود یا نه؟ مسائل استیناف در اینجا هم کافی است.

شاگرد: اصطلاح فقه میز اصالاً رایج است؟ اهل فن آن را تصدیق می‌کنند؟

استاد: میز، یک موضوع خارجی برای صدمه زنندگی است. پس از نظر حقوقی ما فقه میز نداریم، بلکه فقه متلِفی داریم که در سلسله طول استیناد واقع شده است. هوش مصنوعی هم همینطور است. آن هم یک موضوع است که متلِف می‌شود. پس در مسیر استیناد طولی، هوش مصنوعی یک متلِف می‌شود و ما از ناحیه متلف داریم آن را بررسی می‌کنیم. اما چون الآن خصوصیات متلف غامض است، غیر از آن میز است که بعراحتی می‌توانید با مراجعه به کارشناس، استیناد را حل کنید. چون بحثش غامض است، شده فقه هوش مصنوعی؛ آن هم از باب موضوع شناسی.

شاگرد: پس این با فقه‌های مضافی مانند فقه اقتصاد، فقه هنر فرق دارد؟

استاد: آنها یک حوزه هستند. مثلاً در حوزه اقتصاد ما فقه داریم. نه یعنی یک موضوع. موضوعاتی داریم؛ طبقی از موضوعات، اقتصادی است که حوزه‌ای را تشکیل می‌دهد، این هم فقه آن حوزه است. علی ای حال مسأله موضوع در فقه اهمیت خاص خودش را دارد.

در جلسه قبل گفته شد؛ هوش می‌تواند یادگیری داشته باشد و بعد از یادگیری می‌تواند کاری را انجام دهد، دراینصورت ضامن چه کسی است؟ صحبت سر این بود. آیا قاصد هست یا نیست؟ به ربات مثال زدم. اگر از این ربات فیلمی را بردارند که مات باشد؛ یعنی نمی‌فهمید آن آدم است که با شلیک گلوله به راننده ماشین او را می‌کشد تا ماشینش را بدزدد یا غیر آدم است؟! شما در این

ویدیو نمی‌فهمید ربات است یا انسان است. فقط همین رفتار آن را در ویدیو می‌بینید، روی حساب انس خودتان می‌گویید این قتل عمد است. می‌گویید معلوم است که او را کشت. اما اگر معلوم شود که آن ربات است، این سؤال مطرح می‌شود که آیا قتل عمد است؟! چه حکمی برای آن بیاورید؟! دیه شبه عمد، دیه خطأ محض، دیه عمد محض، با هم تفاوت می‌کند. از حیث حکم باید چه کار کنیم؟! لذا باید موضوع شناسی شود. این بحث ما بود. فضا، فضایی است که شبهه عمد دارد. اینجا بود که مطرح کردم تا سرانغ بحث‌هایی بروید که انجام داده‌اند.

بازبینی #8
ایجاد شده 12 نوامبر 2023 11:47:07 توسط Admin
به روزرسانی شده 29 ژانویه 2025 14:16:30 توسط ... .